

תוכן

1.	מבוא והשערות המחקר	3
2.	מתודולוגיה	5
5.....	אוכלוסיית המחקר	
5.....	כלי המחקר	
5.....	משתנים	
6.....	הליך המחקר	
3.	ממצאים	6
	סיכום ודיון	9
10.....	מגבלות המחקר והצעות למחקרי המשך	
	רשימה ביבליוגרפית	11
	נספחים	12
12.....	סינטקס	
13.....	פלטים	

1. מבוא והשערות המחקר

כאשר אנחנו נתקלים בסיטואציה או מקום חדש אנחנו לעיתים נוטים לחוות מידה כלשהי של חשדנות, חשש וחרדה. החשדנות, או הנטייה לחוסר אמון ולהטלת ספק בכוונותיהם של אחרים, נמצאות בכל אדם. אולם, אנחנו נבדלים ברמות שאנחנו חווים אותן. החשדנות והחששות נמצאות על רצף, הנע בין דאגות חברתיות נורמליות ועד לאשליות פרנואידיות. פרימן ואחרים (Freeman et al. 2005) תיארו חמש רמות היררכיות של חשד: הראשונה, חששות מהערכה חברתית (למשל, פחד מדחייה). השנייה, רעיונות התייחסות (למשל, אמונה שאחרים מדברים עלינו). השלישית איום קל (למשל, אמונה שאחרים מנסים לגרום לנו למצוקה קלה). הרביעי, איום בינוני, שכוללים אמונה שאחרים יוצאים מגדרם כדי לגרום לנו לפגיעה. והחמישי והאחרון, איומים חמורים, משמע, האמונה שאחרים מנסים לפגוע משמעותית בנו בצורה פיזית, פסיכולוגית או חברתית. עוד הם טוענים, כי ככל שרמת החשדנות של אדם עולה, כך גם עולה המצוקה של אותו אדם (Freeman et al. 2005).

מכאן עולה השאלה, האם רמות גבוהות של חשדנות יכולות להזיק לבריאותו של האדם. לכן, מטרת העבודה הנוכחית היא לבדוק את הקשר בין מידת החשדנות של האדם לבין מצבו הבריאותי. בסקירה קצרה של מחקרים שנערכו נמצא כי חשדנות גבוהה קשורה למגוון הפרעות פסיכיאטריות וקליניות (Gershoff et al., 2010), וכי ישנו מתאם גבוה בין מידת החשדנות של האדם לבין פיתוח של פסיכופתיה וסכיזופרניה (Achim et al., 2011). יתרה על אלו, מאפיין שכיח בקרב אנשים בעלי מידת חשדנות גבוהה הוא פחד חזק מאנשים אחרים, מאינטראקציות חברתיות והאמונה שיש משהו פגום בתוכם (Linett et al., 2019).

ברם, בשביל להבין את מורכבות הבעיה ואת העולם החברתי שסובב אותנו נוספו להסבר עוד כמה מרכיבים שונים היכולים להאיר באור חדש את פתרון הבעיה, שהיא מצבו הבריאותי של האדם כתלוי בגורמים אישיים. עקב זאת, נלקחו עוד משתנים בחשבון, הראשון שבהם הוא מגדרו של האדם. למגדר של האדם ישנה תלות במצבו הבריאותי של האדם מכמה סיבות: הראשונה, היא סיבה פיזית וביולוגית הטוענת, כי ישנן הבדלים שמניעים תחלואה נפשית ופיזית בין המגדרים השונים. השנייה, היא סביבה חברתית, שמניעה מגדר כלשהו אל עבר התנהגויות שיכולות לקדם או לדרדר את מצבו הבריאותי. השלישית, הן נורמות חברתיות שקובעות את התפקיד של כל מגדר, ואת דרכי ההתנהגות שלו לאותה עת וסביבה. כל אלו ועוד, יכולים להוות את ההבדל בין המצב הבריאותי של שני המגדרים (Hailemariam., Yew and Appau, 2021). ואכן לראייה, במחקר שנערך באוסטרליה נמצא כי לנשים יש בריאות נפשית יותר נמוכה מאשר לגברים והם נטו לחוות מצוקה נפשית ופסיכולוגיות יותר גדולה מאשר גברים, כתלות בתמיכה של הסביבה החברתית וגישה למשאבים (Hailemariam., Yew and Appau, 2021).

הגורם הנוסף שיכול להשפיע על המצב הבריאותי של האדם הוא מידת הבדידות שהוא חש. בדידות חברתית היא מצב בו לאדם אין קשר ישיר ועקבי עם המשפחה שלו, חברים קרובים או השתייכות לקבוצה. לבדידות גבוהה ישנה השפעה על פסיכולוגית ונפשית לרעה על האדם, כתוצאה של חוסר באינטראקציות חברתיות. למרות שנראה כי חוסר בקשרים עם קבוצות חברתיות יכול להרע את המצב הנפשי של האדם, לעיתים זמן בנפרד יכול להועיל ואף לטפח מאמצי שיקום ואת הנפש של אותו אדם. למרות זאת, נראה כי לרמות גבוהות של בדידות ישנה השפעה מזיקה על הבריאות של הפרט, גם בהיבט הנפשי וגם בהיבט הפיזי (Cacioppo et al., 2002).

2. מתודולוגיה

אוכלוסיית המחקר

נלקחה מתוך קובץ הנתונים של ISSP 2017 Israel, שזהו קובץ נתונים של מכון ב.י. ולוסיל כהן למחקרי דעת קהל באוניברסיטת תל אביב. הקובץ נלקח מתוך מאגר הנתונים של המכון שהוא מאגר פתוח המכיל קבצי נתונים בנושאים שונים. הקובץ המקורי מכיל כ-1267 נחקרים, אולם לאחר סינון, אוכלוסיית המחקר בעבודה הנוכחית עמדה על 1244 נחקרים.

כלי המחקר

הוא שאלון שנמצא בקובץ הנתונים של מכון ב.י. ולוסיל כהן למחקרי דעת קהל באוניברסיטת תל אביב. הקובץ המקורי מכיל כ-350 משתנים שונים, אולם למטרת העבודה הנוכחית נעשה שימוש במספר מצומצם של משתנים רלוונטיים.

משתנים

משתנה תלוי

מצבו הבריאותי של האדם- נמדד על ידי שאלה אחת (27Q), "מהו מצבך הבריאותי הכללי?". התשובות לשאלות נמצאות על סולם לייקרט בעל 5 דרגות כאשר 1 מציין מצוין ו-5 מציין גרוע. לפריט זה בוצעה הפיכת סקאלה לטובת כיוון הקשר בין המשתנים, כך ש-1 מציין מצב גרוע ו-5 מצב מצוין.

משתנים בלתי תלויים

משתנה בלתי תלוי עיקרי: מידת החשדנות- נמדד על ידי שאלה 11Q "באיזה מידה ניתן לתת אמון באנשים". התשובות לשאלה הזאת נמצאות על סולם סדר, כאשר 1 מציין תמיד אפשר לבטוח באנשים, 2- אפשר לעיתים קרובות לבטוח באנשים, 3- בדרך כלל אי אפשר לבטוח באנשים, 4- באופן דיי קבוע אי אפשר לבטוח באנשים. לטובת העיבודים הסטטיסטיים משתנה זה חושב מחדש לשתי קטגוריות, חשדנות נמוכה, כלומר כל מה שמתחת לערך החציוני 3, וחשדנות גבוהה בה נמצא כל מי שהיה מעל לחציון.

משתנה בלתי תלוי שני: בדידות- זהו משתנה אינדקס שחושב ממוצעים של 2 שאלות $31V$ "בארבע שבועות האחרונים עד כמה הרגשת שאין לך עם מי לדבר?" ושאלה $32V$ "בארבע שבועות האחרונים עד כמה הרגשת בודד". התשובות לשתי השאלות הללו נמצאות על סולם לייקרט בעל 5 דרגות כאשר הערך 1 מציין אף פעם לא ו-5 מציין לעיתים קרובות מאוד. מהימנות המשתנה המחושב עמדה על אלפא קרונברג של 0.82.

משתנה בלתי תלוי שלישי: מגדר- משתנה זה נמדד על ידי שאלה אחת הבדקה את מגדרו של הנחקר. (6Q). הערכים המקורים של המשתנה היו 1- גבר ו-2 אישה. אולם, לטובת העיבודים הסטטיסטיים ומודל הרגרסיה משתנה זה קודד מחדש למשתנה דמה כאשר 1- גבר ואישה-0.

משתנה בלתי תלוי רביעי: מצב משפחתי- נמדד על ידי שאלה אחת (15Q), הערכים המקוריים של המשתנה היו 1-נשוי 2- זוגרות (שותפות חוקית) 3- פרוד 4-גרוע 5-אלמן 6- רווק. לטובת העיבודים הסטטיסטיים ומודל הרגרסיה, משתנה זה קודד מחדש למשתנה דמה כאשר הערכים 1 ו-2 קודדו מחדש לערך 1 נשוי, הערכים 3,4,5 ו-3 קודדו לערך 0 לא נשוי.